

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2538 จำนวน 35,902 คน เป็นนักเรียนชาย 18,415 คน นักเรียนหญิง 17,487 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 427 โรงเรียน จาก 38 สำนักงานเขต

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างประชากรจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 450 คน เป็นนักเรียนชาย 231 คน นักเรียนหญิง 219 คน ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้
 ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1970 อ้างถึงใน ประคอง กระณิสต์, 2535) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

- เมื่อ n = ขนาดตัวอย่างประชากร
 N = ขนาดของประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนเท่าที่ยอมรับได้

กำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนเท่าที่ยอมรับได้เท่ากับ .05 คำนวณหาขนาดตัวอย่างประชากรที่เหมาะสมได้จำนวน 396 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 450 คน

ขั้นที่ 2

1. สุ่มสำนักงานเขตมาประมาณร้อยละ 50 จากจำนวน 38 สำนักงานเขต โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนทั้งหมด 19 สำนักงานเขต โดยมีโรงเรียนทั้งหมด 181 โรงเรียน

2. สุ่มตัวอย่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 181 โรงเรียน ที่สุ่มได้ในข้อ 1 โดยคำนวณให้มีขนาดเป็นสัดส่วนกับประชากรนักเรียนชายและนักเรียนหญิงในแต่ละโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 450 คน เป็นนักเรียนชาย 231 คน นักเรียนหญิง 219 คน (ดูในภาคผนวก ค.)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน
- ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ
- ตอนที่ 3 ทักษะคิดเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ
- ตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ

การสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในเรื่องหลักการ จุดหมาย กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมทั้งศึกษาโครงสร้างเนื้อหาสาระของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ (งานบ้าน) พบว่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ อยู่ในเรื่องสุขภาพผู้บริโภคของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ (งานบ้าน) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โดยเนื้อหาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในหน่วยที่เป็นเนื้อหาวิชาสุขศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5
2. ศึกษาคู่มือครู แผนการสอน หนังสือเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ และเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ในหนังสือเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6
3. ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ จากหนังสือ เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการบริโภคเพื่อสุขภาพ
4. สร้างแบบสอบถามความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพในเรื่อง การเลือกซื้อ เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ การเลือกรับบริการทางสุขภาพ และการใช้วิจารณญาณในการเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์และรับบริการทางสุขภาพที่นอกเหนือจากโฆษณา ซึ่งลักษณะแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามเพศ อายุ รายจ่ายของนักเรียนต่อวัน บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย การศึกษาสูงสุดของบิดา มารดา ผู้ปกครอง อาชีพของบิดา มารดา ผู้ปกครอง รายได้ต่อเดือนของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว แหล่งความรู้เกี่ยวกับเรื่องการบริโภคเพื่อสุขภาพที่นักเรียนได้รับนอกเหนือจากที่โรงเรียน แบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) และแบบปลายเปิด จำนวน 13 ข้อ
 - ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (multiple choice) 4 ตัวเลือก จำนวน 37 ข้อ

ตอนที่ 3 ทศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ เป็นแบบมาตราไลเกอร์ท (Likert Scale) 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 26 ข้อ โดยแยกเป็นทศนคติทางบวก 17 ข้อ และทศนคติทางลบ 9 ข้อ

ตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับคือ ทำเป็นประจำ ทำบ่อยครั้ง ทำนาน ๆ ครั้ง ไม่เคยทำเลย จำนวน 24 ข้อ โดยแยกเป็นการปฏิบัติทางบวก 13 ข้อ และการปฏิบัติทางลบ 11 ข้อ รวมทั้งให้นักเรียนบอกเหตุผลในการปฏิบัติ เป็นแบบตัวเลือก 3 ตัวเลือก และมีตัวเลือกปลายเปิด เพื่อให้นักเรียนได้ตอบเหตุผลอื่นนอกเหนือจากที่ผู้วิจัยสร้างไว้ให้ สำหรับเหตุผลที่นักเรียนตอบนี้ ไม่ได้นำมาวิเคราะห์ แต่ทำไว้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการอภิปรายผลการวิจัย

5. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

6. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสุขศึกษา ทางด้านประถมศึกษา ทางด้านการคุ้มครองผู้บริโภค และนักวิชาการ จำนวน 8 ท่าน (รายชื่ออยู่ในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องของเนื้อหา ส่วนวนภาษาที่ใช้ และให้ค่าลักษณะข้อความที่เป็นทศนคติและการปฏิบัติทางบวก และทางลบ พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมกับการนำไปใช้

7. ปรับปรุงแบบสอบถามตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ โดยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตัดข้อที่ไม่เหมาะสมออกและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่โรงเรียนวัดธาตุทอง แขวงพระโขนง กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน และทำการวิเคราะห์ดังนี้

7.1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ นำมาวิเคราะห์ หาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของข้อกระทง คัดเอาเฉพาะข้อที่มีความยากตั้งแต่ .20-.80 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้แบบสอบถามจำนวน 23 ข้อ

7.2 นำข้อกระทงที่คัดได้ไปคำนวณหาสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยง โดยใช้สูตร

คูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson Formula 20) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .76

7.3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ นำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของแบบสอบถามตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .77

7.4 แบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ นำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของแบบสอบถามตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .71

8. ปรับปรุงแบบสอบถามจนได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้กับตัวอย่างประชากรประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน จำนวน 13 ข้อ
- ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ จำนวน 23 ข้อ
- ตอนที่ 3 ทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ จำนวน 22 ข้อ เป็นทัศนคติทางบวก จำนวน 7 ข้อ และทัศนคติทางลบ จำนวน 15 ข้อ
- ตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ จำนวน 21 ข้อ เป็นการปฏิบัติทางบวก จำนวน 13 ข้อ และการปฏิบัติทางลบ จำนวน 8 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอไปยังผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือแจ้งไปยังสำนักงานเขตต่าง ๆ เพื่อที่แต่ละสำนักงานเขตจะได้แจ้งให้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างได้ทราบเกี่ยวกับการขอเข้าไปเก็บข้อมูลในแต่ละโรงเรียน
2. ผู้วิจัยได้ส่งหนังสืออนุญาตจากสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ไปยังสำนักงานเขตทางไปรษณีย์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างตามที่ขอไว้ก่อนที่จะเดินทางไปเก็บข้อมูลในแต่ละโรงเรียนด้วยตนเอง และนำส่งทางไปรษณีย์

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและนำส่งทางไปรษณีย์

4. ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรของแต่ละโรงเรียนในภาคปลาย ปีการศึกษา 2538 ตั้งแต่วันที่ 28 ธันวาคม 2538 ถึง วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2539 โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม กำหนดเวลาให้ 1 ชั่วโมง

5. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการ/อาจารย์ใหญ่ เพื่อขอความร่วมมือจากทางโรงเรียนและให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ ภายในวันที่ 30 มกราคม 2539

6. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาเป็นฉบับสมบูรณ์รวมทั้งสิ้น 425 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.40.

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้ง 4 ตอน มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส/พี ซี พลัส (SPSS/PC+ - Statistical Package for the Social Science/Personal Computer) ตามลำดับดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ โดยแยกตามเพศ อายุ รายจ่ายของนักเรียนต่อวัน บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย การศึกษาสูงสุดของบิดา มารดา ผู้ปกครอง อาชีพของบิดา มารดา ผู้ปกครอง และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว แหล่งความรู้เกี่ยวกับเรื่องการบริโภคเพื่อสุขภาพที่นักเรียนได้รับนอกเหนือจากที่โรงเรียน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพผู้วิจัยตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อ ข้อใดตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อใดตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน รวมคะแนนของแต่ละคน นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และรวมคะแนนที่ได้หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยส่วนรวมและเป็นรายข้อ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ในการประเมินระดับความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียนผู้วิจัย
ยึดเกณฑ์การประเมินผลของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535) ซึ่งกำหนดระดับผล
การเรียนรู้ไว้ดังนี้

ระดับ 4	ดีมาก	ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ	80 ขึ้นไป
ระดับ 3	ดี	ได้คะแนนระหว่างร้อยละ	70-79
ระดับ 2	ปานกลาง	ได้คะแนนระหว่างร้อยละ	60-69
ระดับ 1	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	ได้คะแนนระหว่างร้อยละ	50-59
ระดับ 0	ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ	ได้คะแนนระหว่างร้อยละ	0-49

เนื่องจากแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพมีจำนวน 23 ข้อ
คะแนนเต็ม จึงเท่ากับ 23 คะแนน ผู้วิจัยได้นำคะแนนมาเทียบเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น แล้วนำ
มาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินโดยตั้งเกณฑ์ ดังนี้

คะแนน	18.30 - 23.00	คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ระดับดีมาก
คะแนน	16.00 - 18.29	คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ระดับดี
คะแนน	13.70 - 15.99	คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ระดับปานกลาง
คะแนน	11.40 - 13.69	คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
คะแนน	0 - 11.39	คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 ทักษะเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูล
มาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยส่วนรวม
และเป็นรายข้อ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

	ทัศนคติทางบวก	ทัศนคติทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	3 คะแนน	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	4 คะแนน

การประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียน โดยส่วนรวม
หรือเป็นรายข้อ อาศัยคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

	ทัศนคติทางบวก	ทัศนคติทางลบ
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.00 หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การจัดระดับของทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียน โดยส่วนรวม
หรือเป็นรายข้อ อาศัยคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

	ระดับของทัศนคติ
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.00 หมายถึง	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง	ดี
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง	พอใช้
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง	ต้องแก้ไข

4. แบบสอบถามตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ ผู้วิจัยนำข้อ
มาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยส่วน
รวมและเป็นรายข้อ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียงโดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

	ทัศนคติทางบวก	ทัศนคติทางลบ
ทำเป็นประจำ	4 คะแนน	1 คะแนน
ทำบ่อยครั้ง	3 คะแนน	2 คะแนน
ทำนาน ๆ ครั้ง	2 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เคยทำเลย	1 คะแนน	4 คะแนน

การประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียน โดยส่วนรวม หรือเป็นรายข้อ อาศัยคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

	การปฏิบัติทางบวก	การปฏิบัติทางลบ
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.00 หมายถึง	ทำเป็นประจำ	ไม่เคยทำเลย
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง	ทำบ่อยครั้ง	ทำนาน ๆ ครั้ง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง	ทำนาน ๆ ครั้ง	ทำบ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง	ไม่เคยทำเลย	ทำเป็นประจำ

การจัดระดับของการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียน โดยส่วนรวม หรือเป็นรายข้อ อาศัยคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

	ระดับของการปฏิบัติ
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.00	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	ดี
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	พอใช้
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	ต้องแก้ไข

5. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียนโดยส่วนรวม และเป็นรายข้อ ตามตัวแปรเพศ โดยการทดสอบค่า "ที" (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05